

Nas tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

11. LETO / STEVILKA 4

V CELOVCU DNE 29. JANUARJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Rož, Podjuna, Zilja . . . venec treh dolin

Zadnja dva tedna so te tri doline bile deležne izrednega obiska, ki je dvignil precej prahu in ustvaril tudi nekaj nervoznosti. Prosvetno ministrstvo je poslalo tri visoke uradnike, da skupno s korškimi šolniki obiščejo vrsto šol na dvojezičnem ozemlju. Nimamo sicer vpogleda v dognanja te komisije, pač pa so pripovedovanja otrok samih doma in staršev v družbi prav zanimiva in jih hočemo tudi našim bralcem posredovati.

Najprej pa je treba pibiti eno načelno ugotovitev: Komisija je dejansko obiskala vse dvojezično ozemlje, ne da bi bilo treba to ozemlje šele ugotavljati s kakim tajnim ali javnim glasovanjem. Pri razgovorih na Dunaju in tudi v Celovcu nam vedno zopet pripovedujejo, da bo treba to ozemlje na en ali drug način šele ugotoviti. Ta šolska komisija pa je bila na skrajnem zapadu tega ozemlja, v Melvičah oziroma na Brdu, po vsej Ziljski dolini, v šolah pod Karavankami in tudi visoko na Dječkah in Povbrah ter prav spodaj na skrajnem vzhodu v poštevh prihajajočega ozemlja.

Uverjeni smo, da je nepristranska komisija imela prav mnogo priložnosti, da to dejansko dvojezično ozemlje tudi kot tako ugotovi in registrira. Čudovito pozorno so tudi otroci opazovali zapisovanje posameznih članov komisije in o njim stavljenih vprašanih poročali doma. Fantek iz neke šole pri Zilji pridvi domov z veliko novico: „Mat', mat', n'č je bil komisijon v šul.“ Šest gospodov je bilo. Eden, dolg in suh pa nas je „baral“ po nimščam, če kaj vindiš znamo. Precej nas je vstalo, pa še enkrat vpraša: „Kdo pa še razume vindiš“, spet jih je mnogo vstalo. — Iz istega kraja pa izvemo, da je gospod učitelj ali učiteljica sporočila komisiji — preden je ta stopila v razred — da je ondi „vse nemško.“

Bilo je na drugi šoli. Tam pa je deklica, ki ni odjavljena od slovenskega pouka prekosila v nemščini tudi vse odjavljene. Vsa srečna je priletela k mamici in pripovedovala, kako je znala in kako jo je nek gospod iz komisije za to posebno pohvalil.

Na drugi šoli pa so otroci — odpovedali. „Prestrašeni smo bili,“ so pravili otroci, „ko je prišlo toliko tujih gospodov. Pa so nas spraševali in končno videli, da ne razumemo nemško. Ko so naš šoj-master začeli z nami po naše govoriti, tedaj smo pa mogli pokazati, da le nekaj znamo.“

Po odhodu komisije so možakarji sedeli v gostilni za mizo in se menili, kaj naj pomeni vendar taka komisija, ki prav gotovo ni nekaj vsakdanjega. Eden izmed tega omizja pa pošepeta. „Veste, kaj so baje vprašali našega gospoda direktorja?“ Vse je seve radovedno, kaj neki bi to bilo. „Hoteli so namreč vedeti, koliko otrok slovensko zna, oziroma slovensko razume. Naš gospod direktor pa jim je prav »po pravici« povedal: „Koliko jih že more biti, saj imajo Slovenci komaj enega odbornika v občinskem odboru.“ Ko ga je nato eden izmed članov komisije poučil, da ona ne ugotavlja sestava občinskih odborov, temveč raziskuje jezikovne prilike na šolah, tedaj je tudi našemu direktorju postalo nekam tesno pri srcu, ker slovenskih otrok oziroma njihovega jezikovnega znanja le ni mogel zatajiti. — Kakor je bil dejansko krog majhen, kateremu je gospod direktor to pripovedoval, je vendar bila ta vest v zvezi s komisijo že v teku enega dneva predmet pogovora in ugibanj po vsej občini.

Zelo značilno se nam zdi vprašanje, katero je neka učiteljica stavila komisiji in sicer: „Ali je res, da mora biti učitelj član Schulvereina Südmark, da ga priznajo za heimattreu?“

Navedli smo le nekaj cvetk s tega potovanja po deželi Koroski. Upamo, da bodo člani komisije gospoda ministra za prosveto in ta vso zvezno vlado točno obvestili o dejanskem položaju, ki ga je videla.

Razumemo pa, da komisija ne more položaja spremeniti, ker bodo to mogli le politiki, pač pa more komisija pripraviti predloge za ureditev tega zamotanega vprašanja.

Še eno dejstvo je treba v tej zvezi poudariti: Komisija se je mogla prepričati, da podatki naše Spomenice k šolskemu vprašanju z dne 15. novembra 1958 v polnem obsegu odgovarjajo resnici.

Senzacionalna napoved papeža Janeza XXIII.

Vesoljni cerkveni zbor sklican

V baziliki sv. Pavla, na kraju, kjer je trpel mučeniško smrt ta »apostol narodov«, ki je veljavo Kristusove blagovesti razširil od judovskega ljudstva na vse narode sveta, je minulo nedeljo sedanji papež Janez XXIII. sporočil kardinalom, ki so se po njegovem naročilu tam zbrali, da se je odločil sklicati vesoljni cerkveni zbor.

Sv. oče je v isti cerkvi bral pontifikalno sv. mašo in imel pridigo, v kateri je dejal, da se je svet v zadnjih desetletjih močno spremenil. Spremembe so pa zasejale v duše ljudstev nemir, ki jim ga mora vrniti samo poglobljena vera. »Zavedajte se« — je vzkliknil Janez XXIII. — »da bo le popolna skladnost in edinost med vero ter praktičnim izpolnjevanjem evangelijskih resnic povrnila mir in radost vesoljnemu svetu, v kolikor je to na zemlji sploh mogoče. Prvi sad te edinosti med vero in življenjem je ne le spoštovanje, ampak tudi pravilna raba in uživanje svobode.«

V tej zvezi se je s toplimi besedami spomnil bratov, ki trpe preganjanje, in jim prav zato sv. oče posveča posebno ljubezen, kajti on ima pred seboj »orjaško obzorje, ki je pobarvano s krvjo zaradi trpljenja, ki ga morajo prenašati zato, ker jim je bila odvzeta svoboda v zasebnem, poklicnem in javnem življenju.«

O novem vesoljnem cerkvenem zboru je izšlo v Vatikanu kratko uradno sporočilo, ki pravi, da ga je sv. oče sklical z namenom, da povabi verske skupine, ki so ločene od sedeža sv. Petra, »k skupnem iskanju poti k edinosti, po kateri tako hrepenijo duše po vsem svetu.«

Po cerkvenem zakoniku je vesoljni cerkveni zbor sestanek vseh katoliških škofov in drugih poglavarjev, ki imajo cerkveno jurisdikcijo, to je oblast voditi, vladati in učiti vernike. So to predvsem škofje, nadškofje, patriarhi, ki imajo versko oblast nad 472 milijoni vernikov po vsem svetu. Kadar se ti zberejo, imajo oblast, da v edinosti s papežem proglašajo cerkvene zakone, verske nauke in so pri tem prav tako nezmotljivi kot papež. Pravico do udeležbe na vesoljnih cerkvenih zborih pa imajo tudi škofje pravoslavne in anglikanske cerkve, ki so veljavno posvečeni.

Prav v tem je velik pomen tega vesoljnega cerkvenega zbora, kajti sedanji sv. oče, ki je bil dolga leta papeški delegat v Carigradu ter v Bolgariji, zato dobro po-

zna probleme grško-pravoslavne cerkve ter slovanskih pravoslavnih cerkva, ki jih od Rima ne loči pravzaprav nič drugega, kot nauk o prvenstvu rimskega papeža. Ta spor ima tudi svoje vzroke v razmerah tedanjega časa, to je pred 900 leti. V zadnjih desetletjih pa je ta razlika precej izgubila na pomenu, kajti vzhodne cerkve ogroža brezbožni komunizem in je edinost med vsemi kristjani postala bolj potrebna kot kdajkoli prej.

Znano je tudi, da sedanji sv. oče vzdržuje stike s pravoslavnimi škofi izven Rusije, ker ga s pravoslavnimi duhovniki in škofi v Rusiji zaradi komunističnega režima ne more, oziroma ruski škofje nimajo svobode odločevanja. Še pred kratkim pa je bil v Rimu pravoslavni škof Pavel Malentijev, ki je po rodu iz Arhangelska v Rusiji, a sedaj biva v Bruslju v Belgiji. Papež se je z njim dalj časa razgovarjal, a o tem razgovoru ni prišlo nič v javnost.

Pozornost je zbudilo tudi izredno toplo zahvalno pismo, ki ga je pred kratkim pisal v papeževem imenu državni tajnik kardinal Tardini ljubljanskemu škofu msgr. Vovku, v katerem se mu zahvaljuje za čestitke ob kronanju in mu izraža svoje veliko razumevanje za položaj, v katerem se on s svojimi verniki nahaja.

Najznačilnejše pa je dejstvo, da je papež Janez XXIII. poslal prvaku vzhodnih cerkva, carigraskemu patriarhu božično poslanico, ki je bila slovesno prečitana med patriarhovo mašo na pravoslavni božični dan, dne 6. januarja letos. Patriarh se je potem v posebnem pismu zahvalil papežu in izrazil željo po ponovni združitvi vzhodne cerkve z Rimom.

Se razume, da je povabilo za združitev naslovljeno tudi na vse verske skupine, ki so se v teku 2000-letnega obstoja sv. Cerkve ločile od Rima, vendar — kot izhaja iz goraj omenjenih dejstev — stoji v ospredju združitev z vzhodnimi cerkvami, katerih verniki so povečini Slovani, to je Rusi, Ukrajinci, Bolgari in Srbi.

Tudi kot Slovenci se moramo papeževga sklepa razveseliti, kajti dokazuje, da sedi na Petrovem prestolu mož, ki smatra vse kristjane za svoje sinove. To je toliko bolj važno danes, ko hočejo nekateri iz političnih razlogov vse Slovane enostavno potisniti med po duhu poganske Azije in komuniste.

Komunistični kongres v Moskvi

Minuli teden se je začel v Moskvi 21. izredni kongres sovjetske boljševiške stranke. Udeležuje se ga 1375 delegatov iz vseh dežel Sovjetske zveze ter 70 inozemskih delegacij. Prvič po oktobrski revoluciji pred 60 leti so bili na kongres povabljeni tudi tuji novinarji.

Moskovski arazerji so pripravili kongres z velikim pompom, ki pa ne more zakriti dejstva, da svetovni komunizem razjedajo globoki notranji spori. Med inozemskimi delegacijami si videl vse prvake svetovnega komunizma, ni pa bilo med njimi tistega, ki ima oblast nad največjo komunistično državo na svetu, kitajskega diktatorja Mao Tse Tunga. Že dalj časa je videti, da je razmerje med Moskvo in Pekingom napeto. (Glej »Politični teden«, str. 2) Kitajsko delegacijo vodi zunanji minister Chou En Lai, ki pa ne spada v prvo garnituro oblastnikov na Kitajskem. Na kongresu tudi ni zastopnikov jugoslovanske komunistične stranke, kajti ta je bila proglašena za »krivoverno« ali kot pravijo oni »revizionistično«.

Otvoritveni referat je imel generalni taj-

nik stranke Nikita Hruščev, ki je napovedal velikanski 7-letni gospodarski načrt, čigar cilj je, dohiteti Ameriko na področju industrijske in poljedelske proizvodnje. Glavni poudarek je še vedno na pospeševanju težke industrije ter proizvodnje električne energije, seveda na račun potrošnih dobrin, ki pridejo na vrsto šele za temi. To pomeni, da bodo morali Rusi in drugi narodi v Sovjetski zvezi še naprej stiskati pasove novih sedem suhih let. Razlika s svetopisemskimi suhimi leti je v tem, da so njim v takratnem Egiptu sledila leta izobilja, dočim sledi v Sovjetski zvezi enemu načrtu drugi, tretji itd. . .

Hruščev se je v svojem govoru silovito zaganjal v »protistrankarsko grupo« bivšega ministrskega predsednika Malenkova in bivšega ministra Kaganoviča ter drugih. To kaže, da so med sovjetskimi veljaki samimi še vedno divja srida borba za oblast in da Nikita ne sedi tako trdno v sedlu, kot na zunaj izgleda.

Ta kongres je podoba »kraljestva, ki je razklano v sebi.«

- K R A T K E V E S T I -

Ameriška atomska mornarica se naglo veča, je izjavil admiral Rickover v Washingtonu. V Združenih državah je sedaj 33 atomskih podmornic deloma gotovih, deloma pa v gradnji. Med njimi jih je pet tipa »Polaris«, ki so opremljene z atomskimi raketami in morejo doseči katerokoli točko na zemeljski obli (seveda so mišljena samo morja). Cilj Združenih držav je, zgraditi si tako atomsko brodogradnjo, ki bo moglo zdržati vso vojno, ne da bi en samkrat obnovilo zalogo goriva.

70.000 rudarjev je demonstriralo minulo nedeljo v Bochumu (Zap. Nemčija). Zbrali so se iz vsega Porurja in v šestih povorkah so korakali skozi mesto. Nosili so napise proti uvedbi 5-dnevnega delovnega tedna ter uvedbo neplačanih »prazničnih dni« med tednom. Zaloge premoga so se pri nemških rudnikih tako narasle, da so mnoga podjetja morala omejiti proizvodnjo. Ker v vedno večji meri tudi industrijska podjetja nadomeščajo premog s petrolejem kot gorivom, so nastale težave pri prodaji premoga.

Kot dobljeno, tako zgubljeno, bi lahko rekel Danilo Petrucci, delavec v italijanskem mestu Livorno. Leta 1951 je na Totocalcio (nogometna stava, podobno kot naš Toto) dobil najvišji dobiček po vojni, 76 milijonov lir (3 milijone šil.). S tem denarjem si je zgradil veliko moderno žago. Minuli teden je njegovo podjetje šlo v konkurz, ker mož ni znal takega podjetja voditi.

Mladegega slona je podaril maršalu Titu ministrski predsednik Ceylona, Solomon Bandanaraika, ko se je minuli teden jugoslovanski državni poglavar na svojem potovanju po Daljnem vzhodu ustavil v Colombu. Titovo potovanje še vedno vzbuja hudo kri v Moskvi, še bolj pa v Peking. Kitajski komunisti namreč smatrajo Daljni vzhod za svojo izključno lovišče, mislijo namreč, da imajo oni tam monopol za širjenje komunizma. Zaradi še vedno ostrega spora med Beogradom na eni ter Moskvo in Pekingom na drugi strani ni slednjima prav nič všeč, da Tito šari po Daljnem vzhodu. Da pa je njegovo potovanje všeč Amerikancem, priča vest iz Washingtona, da bo Jugoslavija v novem letu dobila nova posojila v znesku okrog 150 milijard dolarjev.

Majski hrošči in metulji v Švici. Nenavadna toplota zadnjih dni je zvalila številni mrčes in razne ptice k prezgodnjemu poletu v pomlad. V Baselu (Švica) so videli letati majske hrošče, po drevju pa slavčke. Najvišja dnevna temperatura v januarju je znašala 16,3 stopinje. Švica je sicer mednarodni zimskošportni »paradiž«.

Naše prireditve

ŠT. LIPS

Šentlipška Farna mladina vabi na pustno prireditev, ki bo na pustno nedeljo, dne 8. februarja 1959 ob 1/23. uri popoldne v Farni dvorani v Št. Lipšu. Na sporedu so tri vesele pustne igre.

Vsi prijatelji vesele zabave prisrčno vabljeni!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 1. 2.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo. — PONEDELJEK, 2. 2.: 14.00—14.45 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Kdo vež. 17.55—18.10 Marijine pesmi. TOREK, 3. 2.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — V februarju leta . . . (Kulturni koledar). SREDA, 4. 2.: 14.00—14.45 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. CETRTEK, 5. 2.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Pust na Slovenskem. (Predavanje dr. N. Kureta). PETEK, 6. 2.: 14.00—14.45 Poročila, objave. — Akustični mladinski list. (5). SOBOTA, 7. 2.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Politični teden

Po svetu . . .

Mikojanova pot ni bila zastoj

Sovjetski prvi ministrski predsednik Anastas Mikojan je svoj obisk v Združenih državah, ki ga je bil začel s smehljaji in pomirljivimi izjavami, zaključil z robantenjem in grožnjami. Potem ko se je dobrih deset dni pustil bogato gostiti od ameriških industrijalcev, bankirjev, mogočnikov z borze in visoke finance, je mož nazadnje dejal, da je ameriško ljudstvo sicer miroljubno, ne pa njegovi voditelji. Konferenca, ki jih je imel Mikojan z zunanjim ministrom Dullesom ter razgovor z državnim predsednikom Eisenhowerjem niso prinesli nobenih vidnih sadov. Izkazalo se je, da je Mikojan bil popustljiv le v besedah, ne pa v dejanjih.

Ameriška vlada spravljamim besedam sovjetskega gosta ni zaupala in je prav stori-la. Ameriška javnost je pa upravičeno kritizirala gospodarske kroge in njihovo pretirano ljubeznivost do predsednika režima, ki smatra vse kapitaliste kot izžemalce, ki jih je treba spraviti s poti. Toda Mikojan je gospodar nad sovjetsko trgovino. Ameriški gospodarstveniki bi pa radi trgovali in kjer vidijo zaslužek, padejo vsi drugi pomisleki. In končno, trdno so prepričani, da komunizma v Ameriko itak nikdar ne bo.

Čeprav se je Mikojanov obisk nehal brez vidnih uspehov, pa je dosegel namen, ki ga je z njim imela sovjetska vlada. Pojavlja se namreč vprašanje, zakaj je sovjetska zveza poslala v Ameriko svojega drugega moža v državi. Gotovo ne le zato, da tam je in pije z milijonarji ter se pusti po cestah obmetavati z gnilimi jajci, snegom in kamenjem od madžarskih beguncev.

Sovjetska zveza snubi Ameriko

V zadnjih letih postaja glas komunistične Kitajske močnejši in njena beseda dobiva večjo težo, kajti režim se je v državi trdno zasidral s terorjem. In prav v tem leži tudi eden izmed globljih vzrokov sovjetskih prizadevanj, da pride do sporazuma z Ameriko.

Odnosaji med Sovjetsko zvezo in Kitajsko postajajo vedno bolj napeti, kajti Kitajci, ki predstavljajo 600 milijonov ljudi, hočejo imeti temu primeren vpliv. To se kaže na zunaj v tem, da na kongres sovjetske boljševiške stranke, ki se je minuli teden začela v Moskvi, ni prišel prvi kitajski veljak Mao Tse Tung, ampak samo zunanji minister Chou En Lai z garnituro drugorazrednih mož. Prvi, ki so opozorili na razpoke v sovjetsko kitajskem komunističnem bratstvu, so bili Angleži prav v času Mikojanovega obiska v Ameriki. Prav zato je angleški tisk z vplivnim »Timesom« na čelu pozival ameriško vlado, da pusti odprta vrata za razgovore s sovjetsko vlado.

Tudi v Evropi sovjetska pozicija ni tako močna, kot na prvi pogled izgleda. Zapadnonemški vojaška sila narašča in ako bo šlo tako naprej, bo kmalu razpolagala tudi z atomskim orožjem, ki ji ga bodo dali njeni atlantski zavezniki. S tem bi Zapadna Nemčija postala prva vojaška sila v Evropi. Kaj to pomeni za Sovjete, ni težko uganiti. Nekega dne se lahko zopet ponovi upor v Vzhodni Nemčiji, kot leta 1953 in zapadni Nemci bi segli po orožju, da osvobodijo svoje brate onstran železne zaves. Če pa Sovjetska zveza izgubi Vzhodno Nemčijo, pade ves njen sistem satelitov v Vzhodni Evropi. S tem pa je konec sedanjega svetovno političnega ravnotežja in Sovjetska zveza bi bila ob vse prodobitve druge svetovne vojne. Te bi si pa sovjetska zveza pustila vzeti samo z orožjem. To pa pomeni novo svetovno vojno z atomskimi orožji, česar pa nihče noče. Pred združenje in vojaško močno Nemčijo pa imajo v srcu strah tudi države zapadne Evrope, kajti boje se, da se ne ponovi zgodovina zadnjih 50 let. Zato se te ne bodo pretegnile za združitev obeh Nemčij.

Spričo tega ozadja dobi Mikojanov obisk večji pomen, kot bi človek splošno mislil. Čeprav je ameriška vlada odklonila sovjetski osnutek za mirovno pogodbo z Nemčijo, je vendar v glavnem opustila svojo dosedanje zahtevo, da je pogoj za sleherne razgovore s Sovjetsko zvezo glede nemške mirovne pogodbe predhodna izvedba svobodnih volitev v vsej Nemčiji in da bi naj razgovore za mirovno pogodbo vodili šele z

enotno nemško vlado, ki bi izšla iz teh volitev. Zunanji minister Dulles, ki velja za največjega prijatelja Nemcev, je izjavil, da bi bilo moč doseči združenje Nemčije tudi po kaki drugi poti. V Bonnu so to vzeli na znanje in med treznimi Nemci samimi prevladuje mišljenje, da se bosta obe Nemčiji združili ob »sv. Nikoliju«. Pot za nove razgovore med Vzhodom in Zapadom je vsaj psihološko pripravljena in Mikojanov obisk je pripomogel k temu, da so bile z večjo jasnostjo začrtane meje realnih možnosti za dosegajo vsaj začasnega sporazuma med obema taboroma.

Pa še nekaj je prinesel ta obisk, kar pa ni bilo v namenih sovjetske vlade. Mikojan ni bil prvič v Ameriki. Že pred 20 leti je bil več tednov v Združenih državah kot šef sovjetske delegacije na svetovni razstavi v New Yorku. Takrat je izkoristil priložnost ter prepotoval vso državo in si ogledal njeno gospodarstvo. Pri svojem sedanjem obisku je mogel ugotoviti velikanski napredek ter priti do zaključka, da je ameriško gospodarstvo zdravo in močno ter da so vsi računi komunističnih gospodarskih teoretikov o neizogibni krizi kapitalističnega gospodarstva, ki mora propasti zaradi lastnih notranjih protislovij, zgrešeni. Amerika je pravkar prestala rahlo gospodarsko krizo in prav v njej se je pokazala trdnost svobodnega gospodarstva. Mikojan svojega priznanja ni skrival ter bo gotovo ob svojem povratku poročal v Kremlju, da si glede šibkosti kapitalizma na Zapadu ni treba delati utvar. In gospodarska moč pomeni na koncu koncev tudi vojaško moč in da bi bila vsaka avantura zelo nevarna. To pa v Moskvi dobro razumejo.

. . . in pri nas v Avstriji

Negotovost glede volitev

Termin za bodoče volitve je bilo glavno vprašanje, ki je delalo preglavice politikom v minulem tednu. Toda taka posvetovanja v vladi, kakor tudi razgovori med obema vladnima strankama v koalicijskem odboru, niso prinesli potrebne pojasnitve položaja, tako da sedaj še ni jasno ali bodo volitve že spomlad ali pa šele v jeseni, ko itak poteče mandatna doba sedanjega državnega zbora. Glavni razlog oklevanja obeh strank je v tem, da si danes še nobena ni na jasnem, ali bo koalicija preživela naslednje volitve.

To vprašanje je zelo važno, ker bo tvorilo glavni predmet volilne propagande. Pozornost je zbudil dolg govor socialističnega voditelja podkanclerja dr. Pittermanna, ki se je zelo odločno zavzel za nadaljevanje koalicije tudi po volitvah. Njegovi glavni razlogi so bili predvsem uspehi dosedanje skupne vlade in socialni mir, kajti udeležba socialistov v vladi je zagotovila slednji, prevsem pozitivno zadržanje delavskih sindikatov. Zato ni bilo stavk v večjem obsegu in drugih motenj, kar je šlo vse v dobrobit splošnega gospodarstva, pa tudi zasebnih podjetnikov, ki so mogli računati z ustaljenimi razmerami. Te so omogočile točno kalkuliranje in sklepanje dolgoročnih dobavnih pogodb brez rizika nepričakovanih izgub zaradi stavk in delavskih nemirov. Prvič je dr. Pittermann tudi javno stili pojasnil, kako veliko vlogo ima tako-

zvani koalicijski odbor, v katerem sedijo predstavniki obeh strank. Ta odbor sklepa o vseh važnejših zadevah. Iz dr. Pittermannovih besed je bilo razvidno, da je ta odbor, ki ga ne predvideva noben zakon in nima v ustavi nobene kompetence, postal vsemogočen. Vlada je pravzaprav le še njegov izvršilni organ, parlament je pa postal zgolj »društvo za debatiranje«, ki nima glede določanja vsebine zakonov nobene pravice, ampak samo dolžnost, da sprejme to, kar so predstavniki vodstev obeh vladnih strank sklenili. Njegova edina stvarna funkcija je le v tem, da služi število poslancev kot merilo za proporc.

Iz dr. Pittermannovih besed je moč sklepati, da je pri socialistih želja po nadaljevanju koalicije mnogo bolj vroča kot pri OeVP.

V resnici postajajo v tej stranki vedno močnejši krogi, ki se zavzamejo za prekinitev koalicije in stavlajo ing. Raabu za zgled zapadnonemškega kanclerja dr. Adenauerja, ki srečno vlada sam, dočim se socialisti brez upa zmage napenjajo v opoziciji.

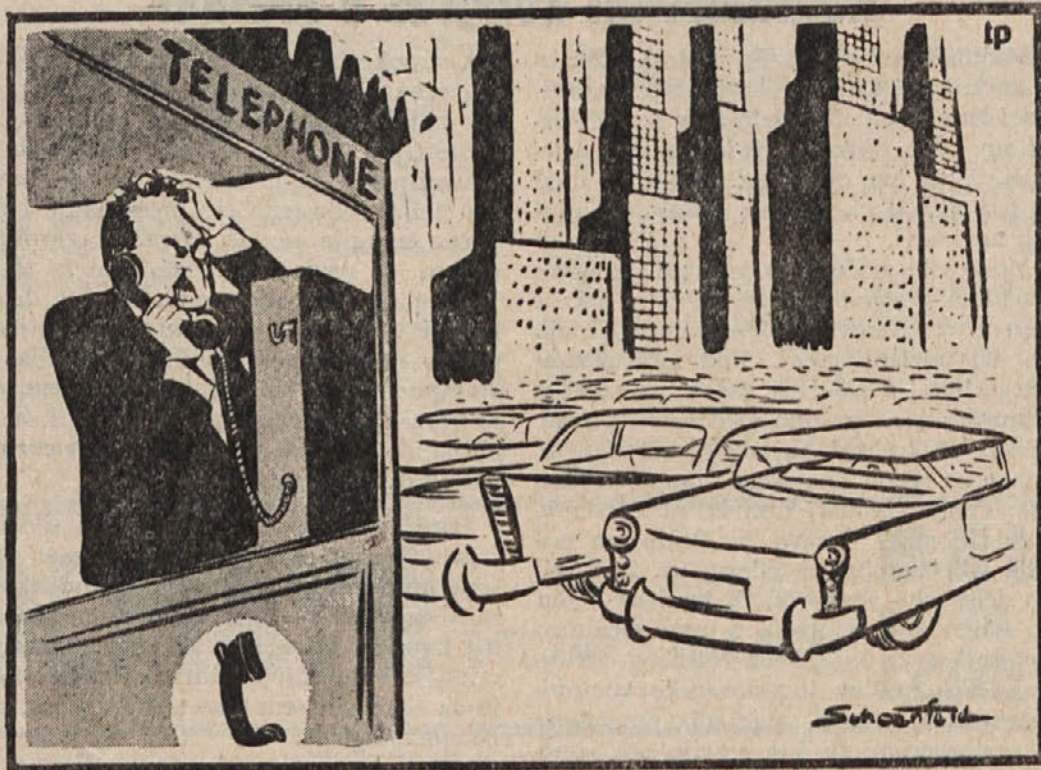
So to predvsem gospodarski krogi, ki imajo še vedno velik strah pred težnjami socialistom po podržavljenju. V prvi vrsti pa jih skominajo nekatera dobro uspeva-joča podržavljena podjetja, katera bi lahko reprivatizirali in pokupili njih delnice, če bi bili samo na vladi, brez socialistov, ki se upirajo nadaljnjim reprivatizacijam s pomočjo izdaje »ljudskih delnic«. Računajo pa tudi, da bi bilo pri prevzemu popolne oblasti po OeVP mnogo ubežnikov iz rdečega tabora, ki bi se zaradi spremenjenja konjunktore prav radi počrnili, kot tisti znani kuščarji — kameleoni, ki menjajo barvo kože po barvi listja tistega drevesa, na katerem sede. In po koncu koalicije bi bila seveda na razpolago celotna garnitura dvojnih mest za službe, ki bi jih lahko opravljal en sam človek, a so bila ustanotljena v duhu proporca. OeVP bi lahko bila širokogrudna po znanem geslu: »Delaj si prijatelje s krivičnim mamonom«.

Skrivnostni bajevarski obisk na Dunaju

Stolno Dunaj je spet imelo priliko, da izkaže svojo »Gemütlichkeit« in gostoljubnost. Na obisku je bil bavarski deželni ministrski predsednik Seidl. Bavarskega obiskovalca so sprejeli s podvojeno ljubeznivostjo. Košati Bavarec je pa zadovoljno razstavlja svoj pivovski trebušček, neizpodbiten znak blagostanja.

O namenu njegovega obiska se ni nič točneга zvedelo. Uradno je bil samo »mili gost«, kot je pač danes moda, da važni ljudje ene dežele potujejo in obiskujejo važne ljudi drugod. V političnih krogih pa je bilo slišati govorice, da je Seidl hotel poizvedeti pri kanclerju Raabu, kako je treba ravnati z Sovjeti, kajti avstrijska vlada ima glede tega dolgoletne izkušnje, ki izhajajo iz pogajanj za državno pogodbo in uživa po mnenju nekaterih tudi sedaj naklonjenost v Moskvi. Zapadnonemški kancler Adenauer namreč računa, da se bo s sovjetsko vlado prej ali slej vendarle treba pogajati glede mirovne pogodbe. Po mnenju drugih pa je Seidl prišel na Dunaj zato, da kanclerju Raabu pove, kako prijetno je vladati sam. Avstrijski uradni krogi so vse te vesti sicer dementirali, vendar pregovor pravi, da kjer je dim, tam mora biti tudi ogenj.

(Tarantel)

Mikojan v New Yorku telefonira v Moskvo: Hej, Nikita, res je, tu ima vsak delavec lastni avtomobil.

SLOVENC

doma in po svetu

Majcnov literarni večer v Buenos Airesu

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu (Argentina) je svoj program kulturnih večerov v letu 1958 zaključila s proslavo 70-letnice pisatelja dr. Stanka Majcena. Najprej je kritik dr. Tine Debeljak podal življenjsko podobo tega moža, ki se je rodil leta 1888 v Slovenskih goricah in po pravnih študijah na Dunaju nastopil kariero upravnega uradnika. V njej se je s svojimi sposobnostmi popel do najvišjih mest. Bil je dolga leta visok ministrski uradnik v Beogradu, končno pa je postal podban v Ljubljani, kar je bila najvišja stopnja v uradniški lestvici. Po vojni se je dr. Stanko Majcen kot upokojenec vrnil v rodni Maribor, kjer živi skromno, nepoznan večini sodobnikov, kajti v javnosti ni nič o njem slišati.

Majcen je začel pisati že kot študent in je bil urednik akademskega lista »Zora«. V njem je priobčil svoje prve pesni, novele in drame. Kasneje je postal sotrudnik doma »Doma in sveta« v Ljubljani. Od prvotne domačinske literature, v kateri je opeval svoj domači svet Slovenskih goric, se je kmalu posvetil vprašanju modernega življenja z občečloveško veljavo. Velemestno življenje na Dunaju, vojna in doba neposredno po prvi vojni, so mu dali pobudo za več dram, med katerimi je »Kasija« bila z uspehom uprizorjena v Ljubljani. Po skoraj 20-letnem molku je med drugo svetovno vojno spisal zbirko legend in črtic, ki so izšle v zbirki »Bogar Meho«. V njej se preko svetopisemske Palestine zopet vrne v svoje domače Slovenske gorice. Višek njegove dramske ustvarjalnosti pa je »Drama matere«, ki je bila tudi uprizorjena v Ljubljani. Majcena odlikuje globoka vernost, v oblikovnem pogledu pa tvori Majcen most med Cankarjem in mladim umetniškim rodod. Predstavlja enega izmed viškov moderne slovenske književnosti. Majcen je kremenit značaj in kadar ne more svojega mnenja tako povedati, kot mu ukazuje duša, raje molči.

Po predavanju dr. Debeljaka so sledila recitacije iz pisateljevih del. Med drugimi sta brala tudi jubilatova ožja rojaka iz Slovenskih goric, pisatelja Ruda Jurčec in Mirko Simčič.

Knjige celjske Mohorjeve družbe

Knjižna zbirka Mohorjeve družbe za leto 1959, ki je nedavno izšla, vsebuje Koledar, v katerem je letos mnogo leposlovja, kot večerška povest pa je bilo ponatisnjeno znano in priljubljeno delo pisatelja Janeza Jalna »Ovčar Marko«.

»Boccaccio« v slovenščini v Trstu

Slovensko narodno gledališče v Trstu je začelo posvečati pozornost tudi »lahki muzi« teatrske umetnosti, to je opereti, ki ima v tem obmorskem mestu prijatelje še iz časov Avstroogrske. Italijani prirejajo vsako leto poseben operetni festival v gledališču pod milim nebom na gradu (Castello) sv. Justa. Sedaj pa je Slovensko narodno gledališče poskusilo presaditi te gledališke zvrsti tudi med tržaške Slovence. Ob sodelovanju tamošnje »Glasbene matic« in pevskega zbora »Škamperle« je pripravo Suppejevo opereto »Boccaccio«, ki spada sicer v železni repertoar avstrijskih gledališč.

Med pevce in igralce so pritegnili tudi več amaterjev. Predstava je zaradi prizadevanj režiserja Cesarja in vseh sodelujočih dobro uspela ter naletela na hvaležen odmev pri publiku. Nameravajo pripraviti še več prireditev te vrste.

[Slovenski Božič v ameriškem muzeju

Slovenske božične navade so tudi letos bile predstavljene ameriški javnosti v okviru posebne prireditve v Muzeju znanosti in industrije v Chicagu (USA). Med drugim so nastopili pevci in plesalci umetniške skupine Slovenskega radijskega kluba v Chicagu, ki ga vodita dr. Lujo in Corinne Leskovar. Slovensko rajanje in naša pesem sta navdušili številne ameriške poslušalce, ki obiskujejo te prireditve, katerih namen je predstaviti običaje narodnostnih skupin, ki živijo v Združenih državah.

Mogočno božično drevo je stalo med drugimi v glavni dvorani in bilo okrašeno s slovenskimi narodnimi barvami.

Jubilej koroškega vzgojitelja

Pred kratkim je dopolnil 60. leto koroški rojak Franc Sušnik, ki je obiskoval gimnazijo v Celovcu, univerzitetne študije pa je dovršil na filozofski fakulteti dunajske univerze. Po prvi svetovni vojni je bil profesor v Murski soboti, Beogradu, nato pa je dolga leta poučeval slovenščino na klasični gimnaziji v Mariboru. Postal je ondi direktor učiteljskega. Dr. Sušnik se je udeleževal tudi kot pisatelj. Njegovo najvažnejše delo je Pregled svetovne književnosti, ki je izšlo leta 1936.

Leta 1941, po vpadu Hitlerja na Jugoslavijo, je bil odveden v koncentracijsko taborišče Dachau.

Po koncu vojne je postal ravnatelj novoustanovljene popolne gimnazije v Ravnah v Mežiški dolini, svoji ožji koroški domovini.

Marija se je prikazala v Rusiji

V Wiesbadnu v Nemčiji izhaja katoliški list 14-dnevnik »Der große Ruf«. V svoji prvi številki letošnjega leta prinaša članek o Marijinih prikazovanjih v Rusiji. Članek je povzet po ameriškem listu »The Catholic Herald« (Katoliški glasnik). Naše bralce bo gotovo zanimalo, da kaj zvedo o tem. »Der große Ruf« (Veliki klic) piše:

Na zapadu živeči Ukrajinci, begunci, so dobili sporočilo, da se je v Marijinem letu 1954 (stoletnica, odkar je bila proglašena verska resnica o Marijinem brezmadežnem spočetju) prikazala v neki ukrajinski vasi v Galiciji Mati božja. V naslednjem času se zgodila čudežna ozdravljenja. Kljub vsem ukrepom brezbožne boljševiške vlade se je po vsej pokrajini poživilo Marijino češčenje, Kraljice Ukrajine.

Mati božja se je po teh sporočilih prvič prikazala 20. decembra 1954, v kraju Se-re-dnije. To je vas v Galiciji v okolici mesta Stanislav. V času med prvo in drugo svetovno vojno je ta pokrajina pripadala Poljski. Po drugi svetovni vojni je pripadla Rusiji.

Po sporočilih je bilo vsega skupaj dvajset prikazovanj. Trije vrelci z mrzlo, kristalno čisto vodo so začeli izvirati na kraju, kjer se je prikazala Mati božja. Pred prikaznijo so iz več milj oddaljenih vasi videli ogenj, nakar so prihiteli ljudje na kraj prikazni.

Mati božja se je najprej prikazala priprosti kmečki deklici z imenom Hanušja, to je: Ana. Pozneje prikazni pa je opazovalo več oseb. Sporočila pravijo, da je Ma-

rija nosila belo obleko in moder (plav) pas. Najnoveše ozdravljenje, o katerem se je zvedelo, se je zgodilo na ukrajinskem katoliškem duhovniku, ki je bil preganjan v sibirski koncentracijska taborišča. Od tam je bil odpuščen v domovino in je bival v Kulparku pri Lvovu v zavodu za neozdravljeno umobolne. Ko je pil vodo iz vrelca Marijinih prikazni, je bil v trenutku ozdravljen. Zdaj biva v Lvovu.

Pri eni teh prikazni se je pritožila Mati božja, da nihče ne pride k njej, da bi prošil za milosti. Po sporočilih je tudi rekla, da ves svet drvi naravnost v »nesrečo po ognju«. Vse je z resnimi besedami pozivala k molitvi.

Boljševiške oblasti so se na vso moč potrudile, da zabranijo širjenje vesti o prikaznih in češčenju samo. Kljub temu prihaja mnogo ljudi na novi božjepotni kraj. Tudi se boljševiškim oblastnikom ni posrečilo, da bi zabranili, da ne bi naskrivaj natisnili prikazni in poročila o prikaznih ter vse skupaj poslali na zapad. Tednik katoliških Ukrajincev v Torontu (Kanada) »Naša meta« (Naš cilj) je vse skupaj objavil.

Že skoro tisoč let je Ukrajina na poseben način posvečena Materi božji. Leta 1037, pet deset let po sprejetju krščanske vere, je Jaroslav Modri, kralj Ukrajine, in celokupno duhovništvo, na čelu z metropolitom Karionom iz Kijeva, posvetil kraljestvo na svečan način deviški božji Materi in jo je oklical za Kraljico Ukrajine in pokroviteljico (zaščitnico) vsega naroda.

Evropsko gospodarstvo na novi poti

Evropsko gospodarstvo je z novim letom stopilo v novo dobo svojega razvoja. Avstrija in še devet drugih evropskih držav je sledilo zgledu Velike Britanije, ki je z novim letom uvedla delno konvertibilnost svojega denarja s tujimi valutami. Ta ukrep bo imel dalekosežne posledice.

Zaenkrat je ta konvertibilnost samo delna, ker se nanaša samo na tujce, to se pravi na nedržavljanke dotične države. Ali praktično: avstrijski državljani svojega denarja, ki ga ima naloženega v banki ali pa nosi v denarnici, ne more enostavno zamenjati v italijanske lire, ameriške dolarje, švicarske franko in podobno. Pač lahko to stori tujec, ki ima šilinge v Avstriji in to brez slehernega dovoljenja oblasti ter po kurzu, ali ceni, ki se določa svobodno na borzi na podlagi ponudbe in povpraševanja, kot pri blagu na vsakem drugem tržišču. Doslej so pa kurze določevale oblasti. Poleg Velike Britanije so uvedle tako delno konvertibilnost še Francija, Zapadna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska, Luksemburška, Norveška, Švedska in Danska. Švica že ves čas dovoljuje popolno konvertibilnost svojega denarja. S tem ukrepom je bil storjen pomemben ukrep k svobodni mednarodni trgovini, kot je bila pred letom 1914, ko si dal v žep denar svoje države in z njim šel

na pot po vsej Evropi ter si povsod z njim ali pa z ustrežno količino zlata, ki ti jo je domača narodna banka izplačala na zahtevo, lahko povsod kupil kar si želel.

Kaj je evropske države pripravilo do tega koraka in kako je bilo to mogoče izvesti.

Neposredni korak za uvedbo delne konvertibilnosti je takozvana rimska pogodba, ki so jo lani sklenile države članice jeklar-ske premogovne skupnosti (Montanunion). Že pred več leti so namreč Zapadna Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg sklenile pogodbo, s katero so odpravile med seboj vse omejitve glede trgovanja z železom in premogom, tema dvema najvažnejšima osnovnima surovinama moderne industrije. Za premog in za jeklo so tako nastale enotne cene. Ugodne posledice tega koraka so se kmalu pokazale v teh državah pri vseh industrijah, ki rabijo ta dva produkta v svojem proizvodjalnem procesu. Njih izdelki so bili zaradi od-

padlih dajatev cenejši in so lažje konkurirali na svetovnih tržiščih. Posebno se je to poznalo pri strojih in avtomobilih, to je produktih, ki rabijo mnogo kovin. Tako je mogla avtomobilska in sploh strojna industrija na evropskem tržišču v znatni meri izriniti angleško in ameriško konkurenco. Posrečilo se je celo, da je vdrla na ameriški trg. Ker je mogla več svojih izdelkov prodati, je lahko povečala proizvodnjo, pri čemer so pa znova padli proizvodni stroški, podobno kot pri gospodinji, ki lahko ceneje in prav tako dobro kuha za dvajset oseb kot pa za dve. V tem je, priprosto rečeno, globlji smisel težnje k velikim gospodarskim prostorom. Pa tudi kmet s srednjim ali velikim gospodarstvom lažje izhaja kot kajzar.

Zato so te države železarsko-premogovne skupnosti lani v Rimu sklenile, da bodo svoje sodelovanje razširile od jekla in premoga na vse druge gospodarske panoge. To nameravajo izvesti postopoma, ker sicer bi tak nagel prehod prinesel več škode kot koristi. Zaradi konkurence industrijsko močnih držav bi namreč morale šibkejše industrije malih držav propasti in zato so predvideli posebne zaščitne mere, ki naj ložaj pripravijo s tem, da se združijo z dajo tem industrijam čas, da se na novi položaj pripravijo tako, da se združijo z drugimi istovrstnimi podjetji v večje komplekse ter da svoje proizvodne postopke modernizirajo.

S prvim januarjem so stopile prve določbe rimske pogodbe med šestorico v veljavo. One previdevajo 10% znižanje medsebojnih carin ter 20% zvišanje blagovnih kontingentov. V naslednjih letih bodo te carine postopoma še naprej odpravljali, kontingente pa istočasno zviševali, tako da bo na koncu nastalo enotno evropsko tržišče brez vseh ovir, na katerem se bodo prosto pretekali blago, delo in denar. Zajemalo bo 6 industrijsko najbolj razvitih evropskih držav, ki imajo skupno 150 milijonov prebivalcev in razpolagajo z največjimi industrijskimi kompleksi v Evropi, izmed katerih navedemo samo najvažnejše: Porurje v Zapadni Nemčiji, severnofrancoski premogovno-železarski rajon in lombardsko-ligursko industrijsko področje v Severni Italiji.

Omenili smo carine in kontingente. Carine so dajatve, ki jih je treba plačati, kadar pride tuje blago v državo. Sicer pomenijo lep dohodek za državo, vendar je njihova naloga v glavnem ta, da z dodatnimi dajatvami obremenijo tuje blago in s tem ščitijo domačo proizvodnjo, ki je sama po sebi dražja, bodisi zaradi tega, ker so domače industrije zastarele ali pa zato, ker so pač naravni pogoji za proizvodnjo slabši. Slednje velja za poljedelstvo, ker kljub enakemu delu daje različna zemlja različne plodove, tako po množini, kot po kakovosti. Zato carine ščitijo domačo proizvodnjo. Po zdravi pameti seveda to ni čisto prav, kajti kadar gre za splošno potrebno blago pomenijo carine njegovo podražitev, ki jo mora končno plačati potrošnik.

Gospodarsko smotno bi bilo, da bi se vsaka država, pokrajina ali gospodarska panoga vrgla na tisto proizvodnjo, za katero ima v določenih razmerah najugodnejše pogoje ter je zaradi tega najcenejša. Tega blaga bi naj izdelovala ali pridelovala zase in ga obenem izvažala drugam. Ona sama bi pa naj drugod kupovala blago, ki je ondi cenejše, ker pač vladajo tam ugodnejši naravni ali gospodarski pogoji za njih proizvodnjo. Toda dve svetovni vojni sta v Evropi zamorili to zdravo gospodarsko pamet in pretirani nacionalizem je napolnil države k temu, da so začele dvigati okrog svojih meja carinske zidove, obenem pa poskušale kolikor mogoče zase potrebne blaga doma proizvesti, pa naj stane kar hoče. Zato so dovoljevale samo v omejenih količinah uvoz tujega blaga, kolikor ga je pač bilo neobhodno treba. To so kontingenti, ki so se pridružili carinam v tem nezdravem razvoju. Poznamo uvozne in izvozne kontingente.

Splošno gospodarsko stanje v Evropi je zaradi tega trpelo, dočim je na drugi strani Amerika s svojim velikim gospodarskim prostorom, kjer so lahko dobrine potovale na tisoče km, doživela nesluteni gospodarski razcvet. Druga svetovna vojna je potem s svojimi strašnimi razdejanji položaj še poslabšala. Evropa je bila v njej glavno bojišče in od Atlantika na zapadu pa do Volge na vzhodu, pa od Narvika na severu (Nadaljevanje na 6. strani)

Gluhonemi govore

Tri tisoč popolnoma in delno gluhone-mih ljudi je včlanjenih v Zvezo gluhone-mih na Danskem.

Prva in pglavitna naloga tega združenja je, da ljudi, ki so iz kakršnegakoli vzroka prikrajšani za sluh in za dar govora, usposobi za redno življenje. Uspehi tega dela se že prepričljivo kažejo.

Gluhonemi so danes lahko prav tako koristni člani družbe kakor tisti, ki dobro slišijo in govorijo. Zaposleni so v tovarnah, in pisarnah. Imajo seveda svoje šole, kjer se učijo izgovarjati besede in jih razbirati iz ust govorečih.

Člani te zveze se ukvarjajo zelo veliko s športom, zlasti s plavanjem in tenisom. Mnogi gluhonemi so doktorji, slikarji in pesniki. Lani so dosegli s številnimi mojstrovini, ki jih obvladajo, četrto mesto na olimpijadi gluhone-mih v Milanu. Zveza je organizirala svoje člane v družabne krožke, kjer igrajo šah, kartajo itd...

Kot velik uspeh društva je treba omeniti gledališko predstavo, ki so jo naštudirali gluhonemi — za gluhonemo občinstvo. Tudi napovedovalec je bil iz njihovih vrst. Na odru so igrali brez besed, občinstvo je samo gledalo, a docela sledilo poteku igre.

Tišina v dvorani pa ni pomenila, da gledalci niso zadovoljni. Ne, odlično so se zabavali, le svojih čustev niso mogli izražati z glasovi, ampak s kretnjami rok. Posebno sestavljeni gibi omogočajo gluhonemim, da se »pogovarjajo« — seve samo med seboj.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

223

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Tudi se ni nikoli popolnoma zli s francosko narodno dušo, ni bil ne polnokrven plemič in ne otrok ljudstva. Kakega določenega cilja sploh ni imel, temveč je gnala njegovo dejavnost predvsem razgibanost njegove heroične in romantične nravi. Bil je učenec enciklopedistov, ki je mrzil fevdalizem, družabno neenakost in versko nestrpnost ter je gledal v prosvetljenem absolutizmu neka-ko združitev avtoritete ter političnih in družabnih reform. V tem pogledu je bil zadnji in največji prosvetljenec ter pravi sin revolucije. Ker jih je tudi resnične ideje, pripravljene na žrtve, mrzili je smatral le za ovdre na svoji življenjski poti, razen če jih je mogel popolnoma uslužiti za svoje lastne cilje.

Tak mož je torej prevzel dne 10. XI. 1799 zvečer diktaturo Francije. Njegov prvi cilj je bil, da to diktaturo organizira in utrdi, vendar je delal potem na njenem izpopolnjevanju do konca svoje vladavine. Okoliščine mu niso dovoljevale, da bi gradil smotno, temveč je moral sproti reševati vprašanja, ki so bila trenutno najnujnejša in ki so jih pogosto narekovala vojne potrebe. Obe spre-daj navedeni komisiji, izvoljeni iz dotedanje skupščine, sta se lotili zgolj pripravljanja nove ustave, a oblast so vzeli v roke vsi trije konzuli. Državni udar ni vzbudil nobenega odpora, ker nihče ni smatral za ogroženo ne revolucijo in ne republiko, a ker je bil očitno naperjen proti jakobinskim levičarjem, so izražali vsi zmerni iskreno zadovoljstvo in celo protirevolucionarji so upopolni dvignili glave. Toda Bonaparte in Fouché sta jim hitro

pokazala, da so računali brez krčmarja in da hočeta res vladati z zgornjo družabno plastjo, toda le s tisto, ki je bila vdana revoluciji.

Najnujnejša naloga je bila pripraviti novo ustavo. Glede nje je zastopal Sieyès stališče, da mora prihajati vsa avtoriteta od zgoraj, a na drugi strani pa mora uživati tudi zaupanje spodaj. Pristojnost posameznih oblasti mora biti strogo opredeljena, a izvršna oblast naj bi bila v rokah prvega konzula, imenovanega za deset let, toda njemu ob strani bi stala še dva druga konzula: eden za notranje in drugi za zunanje zadeve. Bonaparte Sieyèsom načrtom ni mnogo ugovarjal, toda vso izvršno oblast je odločno zahteval le zase, čemur so se hitro tudi vsi uklonili. Na Bonapartejev pritisk je bil načrt nove ustave dne 13. XII. že dogotovljen in kar vanjo vnešena že tudi imena novih konzulov, Bonaparteja, Cambacérisa in Lebruna. Bila je nato predložena ljudskemu glasovanju (zanjo je glasovalo 3 milijone volilcev, proti njej pa le 1562) in že dne 25. XII. 1799 tudi uveljavljena. Bila je »kratka in nejasna«, kakršno je Bonaparte izrečno hotel imeti, zato ni določala ne državljskih svoboščin in ne jasno opredeljevala javne oblasti, pač pa je podčrtovala vsemogočnost prvega konzula, tako da je dobil z njo skoro neomejeno oblast glede nadaljnje organizacije Francije. Njeno vodilno načelo je bilo, da prihaja oblast od zgoraj, zaupanje pa od spodaj, t. j. od naroda. Vse uradništvo je postalo odgovorno samo njemu in zakonodajna telesa so imela pravico le potrjevati zakone, ki sta jim jih bila predložila on sam ali državni svet, ki ga je tudi imenoval sam. Zakonodajo naj bi na videz vršila senat in skupščina. Prvi (njegov predsednik je postal Sieyès) bi sestajal iz 60 članov, od katerih so jih pa imenovali 31 konzuli sami iz vrst najspodobnejših visokih uradnikov, in senatorji naj bi imenovali potem večino članov

skupščine (»tribunata« in zakonodajne skupščine, sestojee iz 300 članov) in to le iz vodilne družabne plasti. Vso oblast je imel po zakonu torej v rokah senat, ki je bil pa vedno le poslušno orodje Bonapartejevo, a zakonodajni zbor sploh ni smel razpravljati, tribunit pa niti sklepati ne. S tem je bila seveda volilna pravica dejansko sploh zatrta. Ljudstvo je ostalo sicer še nadalje »suvereno«, toda nihče ga ni več vpraševal za mnenje in Bonaparte je izrečno izjavil: »Samo jaz sem zastopnik ljudstva.« V tem smislu je ustvaril potem tudi vsa druga »reprezentativna« telesa le zato, da bi sodelovala z njim in to tako, kakor je smatral za primerno on sam. Sieyès je tedaj izjavil: »Mi imamo sedaj gospodarja; Napoleon hoče vse, zna vse in izvrši vse«. Na vodilna upravna mesta je postavil predstavitelje revolucionarnega velikega meščanstva in tiste predstavnike »starega režima«, ki so se že sprijaznili z novim.

Nastanil se je Bonaparte v Tuilerijah, kjer se je zaprl vsem in ves posvetil neutrudnem reformatičnemu ustvarjalnemu delu noč in dan. Pravijo, da je že v prvih treh letih svojega konzulatsva več vladal kot kralji v sto letih in je ravno v tem času ustvaril tudi največ svojega velikega in trajnega reformatorskega dela. S svojimi ministri je občeval navadno le pismo in ti so postali že kmalu samo izvrševalci njegovih naročil. Izprva je močno občutil, da mu manjka zadostnega praktičnega upravnega znanja, toda dal se je rad poučiti od članov državnega sveta, ki ga je ustanovil že dne 26. XII. 1799 in v katerem je znal zbrati najboljše in najbolj izkušene upravnike svoje dobe. Tu so se pod njegovim osebnim vodstvom izoblikovali vsi veliki zakoni iz dobe konzulata, a njih praktično izvajanje je potem pretresal še z vodilnim uradništvom dotičnih področij.

(Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

GOSPOD BO...

Pri Knezu so danes nenavadno zgodaj vstali.

Oče Knez si je zadovoljno obrisal brado; nekaj kapljic kave je obviselo na kocih; bile so iste barve kot lasje, ki so mu sršeli na koničasti glavi; nato je potisnil skledico pred se. Žlica je zarožljala po mizi; bil je varčen mož; dve vojski že je preživela, pa še ni odslužila. — Pogledal je skozi okno; črna tema je še tlačila zemljo; Tévžej je zehal in v kotu obupal oprane nogavice.

»Ti nič ne boš jedel, Tévžej?« bara oče. »Danes nisem nič lačen...!«

»Kaj bi! Jej, jej, ne bo ti žal! Pot je še dolga!«

Mati postavi skodelico kave s pocinkano pogačo pred fanta; ta se nakremži; nič mu ne diši danes; vendar začne pihati. — Oče medtem vtakne med zobe debelo viržinko in jo prižge; drugače je ne, pa danes je skoraj praznik. Sin pojde študirat! — Ponosno puha dim v strop.

»Kadi pa, kadi, pa še skozi nos ga daj!« si misli Tévžej in srka zajtrk; zraven pa se spominja na tisti skriti gozdček; prav dobro še ve; tam se mu je prvič zaletelo; in kašljal je; ni čuda, saj mu je imel usta polna dima; potem pa se mu je do večera izpihvalo po smrdljivem tobaku; že ve, kako je; nak, ta posel bo rajši opustil. In oče, jej, kakšne smrdele kadi. — Kava mu ne tekne več.

»Bova šla...?« Hitro odloži žlico. Na vratih visi kočmajka; Tévžej jo obleče; oče potisne svojo slonokoščeno tobaknico v žep; mati pa zavije nekaj gnjati v papir; še kos pogače odreže; komaj še spravi v kovček; oče ga potežka:

»Presneto...!« pravi; težak je; mora biti, saj je dobra mamica cel popoldan zatlačevala kote z zalogo najokusnejših dobrot; pecivo fantu kar sapo jemlje; pečenka pa še očetu draži sluznice. Mati noče, da bi sinku — edinku kaj manjkalo.

»O Ježeš na, čevlji so še v omari!« jekne žena in vije roke; že odropota po stopnicah; ura na steni odklenka pet; hiteti bosta morala; mati prisopiha nazaj; a kovček je že poln.

»Kar na rame jih deni...!« veli in jih zveže z dolgimi jermenji. Tévžej si jih obesi na rame. Ponosen je nanje, čisto novi so še, nikjer jih še ni rosil.

»Potem pa greva...!« meni oče; pljune v roke in pograbi kovček. Tévžej stopica za njim.

»Pa vsaj roko daj v slovo, mami in Lenčki!«

»Ej, saj res! Pozabil sem...!« se izgovarja Tévžej; potem moli desnico proti ženskama. Skrajni čas je. Mati še pohiti z zadnjimi nasveti za življenje.

»Pa priden bodi, pa na obleko pazi, pa...!«

Še ima pripravljeno, pa ne utegne več, Tévžej je že izginil v noč. Sestrica je užaljena: ne bo gospod, ne bo! Še joče se ne, nesramnež, ko gre od menel! —

Mati stoji pred hišo; dolgo zre za odhajajočima; tako majhen je tisto jutro Tévžej; en čevlji mu opleta po hrbtu, drugi po prsih; prav v srce se zasmili materi: kako le kaj bo? Šola je trd kruh; glava mu bo brnela od same učenosti. No, pa fant ni neumen, da kar prebrisan je, jo bo že speljal. Tako korajžno stopa poleg očeta, kakor da bi šla nad samega Turka. —

Oče in Tévžej pa sta jo mahala po ozkem kolovozu skozi gozd mimo vasi; zasvetlikal se je prelihi; potem je prijetno zadisalo po zreli rosi otavi. Star možiček z rumenim mehurjem na plečih je oglušno brusil koso. Oče Blaž so mu rekali, močan kosec je bil nekdaj na vasi. —

»Kosite...?« je pozdravil Tévžej. Stari je prenehal z regljačo.

»Kosim, kosim...!« je zahropel in vtaknil kamen v žep, »dobro reže, kakor britev, pa mokro je. Res, kosim pa rad, to moram pa že reči. Star sem pa tudi že, in tako ključem in vrtam po travniku, lepo počasi. Nekaj že naredim, veliko ne; ej ja, star sem! Kaj boš, starost, starost!«

»Pa tako zgodaj?«

»I nu, lucerna je; zjutraj se reže; opoldne je ne moreš biti; pa gosta je, da ne moreš naprej, ne nazaj, kakor tisti zmaj v Celovcu! — Kam pa vidva?«

»V Celovec! — Sina peljem študirat!« se pohvali oče.

»Nu nu, študirat! Kaj pa boš, Tévžej?«

»Gospod bom...!«

»Gospod, kakšen pa, he!«

»Takšen, kakor so naš kaplan!«

»Aha, takšen, nu nu! — Jaz sem tudi mislil, da bom gospod, ko sem bil še čil in spočit. No, vidiš, pa me je stara srečala in rekla: bi? — Bi, sem rekel, pa sva se vzela! — Tako je naneslo; no, vidiš, pa sem kmet ostal! Nu nu, to ni kar tako, to z gospodom! — Hej, to mora biti glavica! Pa jo imaš, Tévžej?«

»Ne vem, kako bo...!«

»Jej, vem, kako je to! Knjige, knjige in spet knjige! Boš že videl! Veliko jih je znesel zlodej! — Pa peti moraš znati, peti. — Bucarona, včeraj so kaplan peli prefacijo, da se nam je mleko vkisalo! To moram pa že reči: peti pa ne znajo!«

»Malo že znam!«

»No, potem pa le pojdi! Saj nisem rekel, da ne smeš; beseda pa itak ni konj! Nobene fige še ni pustila na cesti! Ko boš maš pel, pa na me ne pozabi!«

»Pa k spovedi morate prej iti!« vrne fant.

»I no, imaš prav! Nu, jaz sem mnogo sej-

movat! Vole sem vsako leto prodal. Pa kako hitro; topli so se za moje; pa preklinjal sem! — No, kaj me gledaš tako poševno, kot bi mesec vate trčil! Saj z molitvijo vendar ne prodaš vola! Kleti moraš in se dušiti, drugače ne kupijo, pa ne kupijo!«

Oče Blaž je segel po prgišču, nabral s tremi prsti tobakove rezanice in jo zamašil v usta! Potem je podil tisti rjavi drobižasti prah po ustih in nekajkrat zacmokal, dokler se ni sprejelo v sluzasto kepo. —

Tedaj je nekje zapiskalo; oče Knez je pograbil fanta za roko in sta stekla; stavec se je naslonil na kosišče, žvečil prav glasno svoj tobak in škilil po cesti za potnikoma: »Saj sem rekel: burja ju nosi, tako požirata cesto!«

Ko ju je vzela rida, je potegnil kamen in brusil; nato je odklatil nekaj šopkov trave — in spet brusil:

»Ej, reže pa, reže, da je kar veselje! Pa mokro je!«

Po dveh mesecih sta potovala oče in Tévžej nazaj proti domu; ista pot je bila; ob gozdu sta počila; oče je spustil prtljago v sneg in rekel resno:

»Tu si mi obljubil, da boš gospod, Tévžej!«

WILLIAM SAROYAN:

Pastirjeva hčerka

Moja babica, Bog ji daj dobro, je bila mnenja, da mora vsak človek znati delati kaj uporabnega. »Vem, mi je dejala, — tebe imajo za pisatelja, ampak tudi ti se moraš naučiti kakega praktičnega dela, moraš znati delati reči, ki so uporabne in ki jih je moč videti.«

»Nekoč je živel v Perziji kralj«, je nadaljevala babica, »in imel je sina. Ta fant se je zaljubil v hčerko nekega ovčjega pastirja. Kraljevič je stopil pred svojega očeta: »Gospod oče, ljubim hčerko ovčjega pastirja in rad bi jo imel za ženo.«

Kralj je videl, da prihaja sinova ljubezen od Boga in dejal je: »Poslal bom dekletu sporočilo!«

Sin je odgovoril: »Gospod oče, tega ne vem, vem samo, da bi rad to dekle naredil za svojo kraljico.«

Kralj je videl, da prihaja ljubezen njegovega sina od Boga in dejal je: »Poslal bom dekletu sporočilo!«

In šel je k dekletu ter mu dejal: »Kraljev sin te ljubi in te hoče za ženo.«

Dekle je vprašalo: »Kakšno delo pa opravlja on?«

In sel je odgovoril: »Čemu? On je vendar kraljev sin in njemu ni treba delati.«

Dekle je odgovorilo: »Mora se izučiti kake obrti.« Sel se je vrnil k kralju.

Kralj je dejal svojemu sinu: »Hči ovčjega pastirja želi, da se naučiš kake obrti.

Tévžej se je okrenil; pogledal je na planjavo ob desnici. Tu je pred kratkim kosa pela svojo pesem; fantu v slovo je bilo. Zdaj pa je vse tiho, travnik je pust in tuj, slana tesno objema zmazlo zemljo; nič mu ne vriska dobrodošlice. Oče Blaž poseda na zapečku in žveči; gotovo se še ni odvadil; fejš ga bodi! Senožet pa je zapuščena...!

»Kaj pa boš sedaj, Tévžej?« ne odneha oče. Ni mu prav, da se fant brani gosposke suknje. Pisaril je domov, da mu je dolgčas, da so tovariši poredni in nagajivi. Najhuje pa je bil; ko je zavekal: »Draga, draga mama! Jaz ne bom gospod! Prosim, prosim, vzemite me nazaj domov! Tukaj moram pod ribati in okna brisati. Strašno trpim! Pridite pome!« — Na mater se je obrnil; ve, da so ženske bolj usmiljene, navihane! Ponj iti pa je moral oče.

Fant malo pomisli, potem besediči, ki-majoč z glavico:

»Zdaj bom pa kot oče Blaž! Ampak žvečil ne bom!«

Pametno je povedal, si je mislil oče. Kar prav mu je. Pri tem mora ostati. On bo že uredil tako, da bodo vsi zadovoljni, najbolj pa Tévžej. To ni kar tako, to z gospodom! F. L.

Ali jo sedaj še vedno hočeš za ženo?«

Sin je odgovoril: »Da, naučil se bom plesti mreže iz slame.«

Sel je šel zopet k dekletu in mu dejal: »Te slamnate mreže je spletel kraljev sin.«

In tako je hčerka ovčjega pastirja postala žena kraljeviča.

»Nekega dne, — je pripovedovala naprej moja babica, — je kraljevič šel na sprehod po ulicah Bagdada. Prišel je do neke gostilne, ki je bila tako snažna, hladna in vabljiva, da je vstopil. V tej krčmi pa so bili tatovi in morilci. Zgrabili so kraljeviča in ga vrgli v temno ječo. On pa je rekel tatovom in morilcem: »Jaz sem tkalec in znam tkati slamnate mreže, ki so mnogo vredne.«

Nanosili so mu slame in mu ukazali, da plete. V treh dneh je skal tri mreže in dejal je svojim ječarjem: »Ponesite te mreže v palačo perzijskega kralja in on vam bo za vsako izplačal 100 zlatnikov.« Odnegli so mreže v kraljevsko palačo in ko jih je kralj zagledal, je spoznal, da so delo njegovega sina. Tudi hči ovčjega pastirja je iz okrasov mrež razbrala sporočilo zanj, ki ga je bil vanje spletel njen mož. Kralj je poslal v krčmo štiri vojake in kraljevič se je živ in zdrav povrnil v očetovo palačo.

Vidite, — je pristavila babica — ali sedaj razumete, zakaj mora vsak človek znati karkor koristno delo.«

vzmeti, štirje odbijači, blazinice z vodo in pregraje udarec ublažile? Ali se je unesel strahoviti pritisk začetne hitrosti 11.000 metrov, ki bi zadostovala za prelet Pariza ali New Yorka v eni sekundi? To so se predvsem spraševali tisočeri gledalci tega presunljivega prizora. Pozabili so na cilj vožnje in mislili so samo na potnike! In če bi kdo izmed njih — recimo J. T. Maston, mogel pogledati v notranjost krogle, kaj bi bil videl?

Nič. Krogle je zagnila gosta tema. Pač pa so njene valjaste, stožčaste stene pritisk sijajno vzdržale. Kazale niso nobene razpoke, upogiba ali zverženosti. Čudoviti izstrelki se ni pri silovitem zgorevanju razstreliva niti nič spremenil, kaj še da bi se spremenil v aluminijast dež, kakor so se nekateri bali.

V notranjosti ni bilo posebnega nerada. Nekateri predmete je sicer z veliko silo zagnalo v obokan strop; toda na najvažnejših ni bilo videti nobene okvare. Vezi in vijaki, s katerimi so bili pritrdjeni, so bili nedotaknjeni.

Na gibljivi plošči, ki se je zaradi zloma pregraj in izpuščene vode znižala do dna krogle, so negibno ležala tri telesa. Ali so Barbicane, Nicholl in Michel Ardan še dihali? Ali je bila krogle samo še kovinska krsta, ki je nesla v vseмирje tri trupla?

(Dalje prihodnjič)

JULE SVERNE:

60

Potovanje na Luna*)

Ta čas pa Ardan ni imel obstanka na enem mestu; kolobaril je po tesni ječi ko divja zver v kletki, se pogovarjal s prijatelji, ki mu govorili tudi Diano in Satelita, se pravi oba psa, katerima je dal zelo pomembna in primerna vzdevka, kakor vidi-mo.

— Hej, Diana! Hej, Satelit! je klical in ju držali. Psom na luni bosta pokazala, kako lepo se znajo vesti zemeljski psi! Za pasje pleme bo to velika čast! Sapraniš, če se kdaj vrnemo na zemljo, bom pripeljal s seboj križano pasmo »luninih psov«, za katere se bodo ljudje kar topli.

— Če imajo na luni sploh pse? je dodal Barbicane.

— Kajpada, je trdil Michel Ardan, pa tudi konje, krave, osle in kokoši. Stavim, da bomo našli tudi kokoši.

— Sto dolarjev stavim, da jih ne bomo, je rekel Nicholl.

— Velja, kapitan, je odgovoril Ardan in mu stisnil roko. Saj res — ti si vendar izgubil že tri stave z našim predsednikom: ker je zbral ves potreben denar za poskus, ker se je ulivanje topa posrečilo in ker pri basanju topa ni bilo nobene nesreče.

— Da, je odgovoril Nicholl. Ura je 37 minut in 6 sekund čez deset.

— Že dobro, kipitan. No, in preden mine četrta ure, boš moral odšteti predsedniku še 9000 dolarjev: 4000 zato, ker se Columbiad ne bo razletel, 5000 pa zato, ker bo krogle letela dalj kakor 6000 milj.

— Dolarji so tule, je odgovoril Nicholl in potrkal na svoj žep, rad jih bom plačal.

— Že vidim, Nicholl, da si človek reda, kar se meni ni nikdar posrečilo. Sicer pa si se zapletel v celo vrsto stav, ki so prav slabe zate.

— In zakaj? je vprašal Nicholl.

— Zato, ker boš stavo dobil le tedaj, če se bo top razletel s kroglo vred in potem ne bo več Barbicane, da bi ti vrnil denar!

— Znesek, ki sem ga stavil, je naložen v baltimorski banki, je mirno odgovoril Barbicane in četudi Nicholla ne bo, ga bodo dobili njegovi dediči.

— To so ti praktični ljudje in stvarni duhovi! je vzkliknil Michel Ardan. Občudujem vas toliko bolj, ker vas ne razumem.

— Ura je 10 in 42 minut, je rekel Nicholl.

— Samo še 5 minut! je odgovoril Barbicane.

— Da, 5 minut, je odvrnil Michel Ardan. In zaprti smo v krogli na dnu 900 čevljev dolgega topa! In pod to kroglo je naloženo 400.000 funtov fulmi-bombaža, ki stane to-

CELOVEC

Lepo uspela prireditve

V nedeljo dne 25. januarja smo se Slovenci iz Celovca in okolice zbrali v Kolpingovi dvorani. Bila je nabito polna, da nisi imel kam sesti. Poleg starejših se je v posebno velikem številu zbrala mladina. Igralska družina Slovenskega kulturnega društva v Celovcu nam je zaigrala šaloigro »Gašper gre na božjo pot«. Vsi igralci, od nosilca glavne vloge, pa do »ljudstva« so svoje vloge jako dobro podali in zato jih je občinstvo nagradilo z zasluženim aplavzom. Igra je nazaj v tiste dobre čase, ko so male skrbi delale ljudem hude preglavice, a se na koncu vendarle vse dobro izteklo. Pohvalo je žel prebrisan zakonski mož in strelec Gašper, ki se končno ujame v zanke lastne laži in mora zato potem pokoro delati.

Zlati jubilej zaslužnega prosvetarja

Ko je padel zastor, je stopil pred občinstvo prof. dr. Vinko Zwitter in v kratkem a jedrnatem govoru sporočil, da obhaja nosilec glavne vloge, to je prekanjenega Gašperja, g. Karl Rojšek, lep jubilej prosvetno-kulturnega dela, namreč 50-letnico dne, ko je prejel »ognjeni odrski krst«, prav pred 50 leti je kot mlad fant prvič kot igralec stopil na oder. Od takrat se je marsikaj spremenilo, toda eno ne: gospod Rojšek je odru ostal zvest in lepo je število vlog, ki jo je v teh dolgih 50 letih odigral. Zato se mu vsi Slovenci od srca pridružujemo v tem lepem prazniku ter mu izrazimo pohvalo in zahvalo obenem, je dejal dr. Vinko Zwitter.

Jubilant je potem na kratko odgovoril in izrazil srčno željo, da bi tudi mladina nadaljevala lepe slovenske kulturne tradicije. Pristavil je, da bi sedaj včasih tudi on še rad videl kako igro — kot gledalec v dvorani.

Sledila je neprisiljena prosta zabava; staro in mlado se je vrtelo ob zvokih poskočne glasbe.

Za uspeh igre je treba izreči zahvalo še prizadevnemu režiserju č. g. Vinku Zaleteku. Prav tako izražamo zahvalo vsem velikušnim darovalcem, posebno firmi Katz, za lepa in praktična darila, ki so mnogo pripomogla k uspešnemu srečolovu. Zahvala velja tudi gđc. Mariji Blüml za pomoč pri organizaciji tega prijetnega domačega večera.

GLINJE

(Iz farne kronike)

Rojenih je bilo 5 otrok v fari, 12 pa jih je bilo v Celovcu rojenih in krščenih, med njim je 5 fantov in 9 deklet, tako, da ne bo treba iskati nevest po drugih župnijah. Da bi le družine vzgojile fante in dekleta k domačnosti in značajnosti! Birmancev smo imeli 13, poročena sta bila samo dva para, spovedi je bilo skupno 973, sv. obhajil 4870. Smrt je pobrala 14 oseb, od teh je 5 umrlo nagle smrti, 2 celó brez tolažil sv. vere. Smrt je lani posegla posebno v vrste mož, celo takih v najboljnjih letih, in je bolj prizanašala ženam. Toliko mrličev že več let ni bilo kakor lani: 9 mož in 4 žene. Med rajnimi so tudi oče Valentin Oraš, pd. Jager v Kajžah, po vsem spodnjem Rožu občeznana osebnost, mož bogate življenjske izkušnje, skrben gospodar in puškar, dolgoletni odbornik slov. posojilnice na Trati, značajan tudi v težkih letih prve in druge svetovne vojne, zvest materini besedi vse svoje življenje. Pogrešali ga bomo kot cerkvenega odbornika, celih 33 let je vestno opravljal to častno službo. Obhajal je pred enim letom zlati jubilej županske skupnosti, kar smo praznovali z lepo cerkveno slovesnostjo.

Prvo adventno nedeljo je bil oče Jager še pri božji službi v Ždovljah. Kmalu nato je legel in vdan v voljo božjo in dvakrat obhajan je podlegel zahrbtni bolezni raku. Bil je 75 let star. K pogrebu se je od blizu

Pri nas na Koroškem

in daleč zbralo veliko ljudstva, posebno moških. Pri hiši, opraviu v cerkvi in pri grobu ga je domači moški cerkveni pevski zbor počastil z pesmijo. Domači dušni pastir se je v izbranih besedah poklonil zasluženemu možu, ki je bil zvest cerkvi, narodu in družini. Naj mu bo Bog bogat plačnik, žalujočim svojcem pa bogat tolažnik.

Od 4. do 8. decembra smo imeli misijonsko obnovo. Dobili smo lurski kip Matere božje iz Rožeka, da se pod varstvom lurske Matere versko poživimo in poglobimo. Vzgajal nas je p. Ciril Demšar s spretno in pristrčno besedo v pridigah in stanovskih naukah, za kar mu gre topla zahvala. Spovedi je bilo 202, sv. obhajil pa 400. Lurska Mati ostane pri nas še do 14. februarja, ko bomo na dan sv. Valentina končali s primerno slovesnostjo lurski jubilej. Povabimo častilce sv. Valentina in lurske Matere božje za 14. februar v Glinje. V Medborovnici je že napol dograjena kapelica v spomin na zaslužnega škofa Jakoba Peregrina Pavliča. Iz revne družine v Medborovnici doma, je s pomočjo dobrotnikov študiral in postal 9. februarja 1824 krški škof. Umril je 5. januarja 1827 v Celovcu in bil v Št. Rupertu pri Celovcu pokopan. O njegovem življenju bomo še posebej poročali. Bil je velik dobrotnik dijakov in revežev.

Za odjave od slovenskega pouka je bila pri nas najprej zelo slaba ura, kakor smo to tudi od drugod slišali; pa je nato nastopila spet lepa in sončna ura, kar bi tudi za druge fare bilo potrebno. Vsa čast značajnostil!

ZIHPOLJE

Tiskarski škrt je v poročilu v zadnji številki vrnil nekaj napak, ki jih danes popravljamo. Sv. obhajil je bilo v minulem letu 7.200 in ne 720. Med umrlimi pa je bila ena majhna deklica in ne fantek.

Pri hudih nalivih nam je pred Božičem vdrla voda v cerkev in zato je bilo treba položiti deske pred oltarjem. Zaradi nastalih poškodb bodo potrebna pomladni večja popravila in sicer pri oltarju nov omet, za cerkvijo bo pa treba skopati precej globok jarek, da voda ne bo več vdirla v božjo hišo. Računajo, da bodo popravila stala okrog 20.000 šilingov.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Staro leto smo končali in zato je prav, da se nekoliko zamislimo v to, kar nam je prineslo. Leto 1958 je bilo večkrat podobno razburkanemu morju, prav posebno v času odjav od pouka slovenščine. Takrat so si vsi tisti, ki jim je slovenska beseda trn v peti, posebno pa privandanci, na vse načine prizadevali, da si zaslužijo zlato kolajno »za posebne zasluge«, kot se je reklo v časih kratkotrajnega, a strašnega »tisočletnega rajha«, rajnega Adolfa. Sedaj so se vrgli na drugo delo v istem pravcu.

Kot slišimo, ustanavljajo razna telovadna društva »Turnvereine« za moške, ženske in seveda tudi otroke. Prav posebno se pri tem odlikuje zopet neki privandran gošpod z ženo, čigar naloga bi sicer bila, da bi si prizadeval za slogo in prijateljsko sožitje med mladino obeh narodov. Menda pripravljajo tudi ustanovitev krajevne skupine »Landsmannschaft«.

Ob vsem pa teče pravo življenje naprej in kaže čisto drugo sliko. Poglejmo zdaj pregled ljudskega gibanja v preteklem letu: krstov je bilo doma 41, izven pa 17. Od teh je bilo 28 fantov in 30 deklet, 50 zakon-

skih, 4 civilnih in 4 nezakonski. Porok pa je bilo doma 15 in 3 izven; pogrebov skupno doma 22 in trije izven, od teh je bilo 12 moških in 11 žensk, ter dva otroka.

To sliko so nam podali g. župnik na novega leta dan. Ona pove vsakomur, da ta rod še ne bo umrl in da ga ne bo moč tako zlepa spraviti s sveta.

V novem letu pa je prvi odšel v večnost Kovčev oče na Breznici, Franc Ambuš. V 75. letu se je moral podvreči dvojni operaciji v Beljaku, vendar je kmalu po povrat-

Veselo popoldne v Št. Rupertu

Na pustno nedeljo, dne 8. februarja, bodo v Št. Rupertu pri Velikovcu gojenke kmetijsko-gospodinske šole v telovadnici »Narodne šole« priredile pustno predstavo.

PRIDITE! Ne bo Vam žal! Prijetno se boste zabavali in pošteno nasmejali ter odhajali domov židane volje. Tako Vam obljubljajo gojenke, ki Vas na prireditve prav lepo vabijo.

ku iz bolnice domov umrl v četrtek, dne 22. januarja. Pokopali smo ga v nedeljo, dne 25. t. m. Obrede so izvršili domači g. župnik. Veliko število pogrebcev ga je spremljalo na zadnji poti, kar je bil dokaz, kako je bil pokojnik priljubljen pri ljudstvu, kateremu je dolga leta pošteno in pridno služil kot dober kovaški mojster.

PLIBERK

(V slovo mil. g. proštu L. Trabesingerju)

Največ novic iz raznih krajev poroča o smrtnih slučajih. Seveda tudi pri nas ljudje umirajo, med njimi celo tako imenitni kot je bil von Metnitz in bi se dalo veliko napisati o tem, kakor so tudi ljudje veliko govorili, govorili, kar so vedeli in slišali, dobro in slabo.

Toda izgubili smo ne le g. župana v. Metniza, ampak tudi dušnega pastirja, g. župnika, dekana, mil. g. prošta Lenarta Trabesingerja. Ta nam hvala Bogu ni umrl, ampak nas je zapustil, da prevzame župnijo in dekanijo v Tinjah.

Mil. g. prošt so bili sedem let naš župnik in dekan in so si s svojo ljubeznivostjo, dobroto in veseljem značajem osvojili srca faranov. Saj so jih povsod radi imeli in jih vabili na vse slovesnosti, javne in privatne in povsod so prinesli dobro voljo, pesem in veselje. So namreč izvrsten pevec in so nadvse radi prepevali, predvsem pa so skrbeli za lepo cerkveno petje v Pliberku. Pomagala jim je seveda poleg preč. g. Miheliča tudi njihova sestra Ana in nadomestovala v Pliberku organista. Znani so tudi kot dober govornik, da so jih farani vedno radi poslušali in jih vabili za govornika tudi drugam.

Tudi v gospodarskem oziru so veliko na-

pravili za župnijo. Deloma prenovili so farne cerkev in uredili električno napeljavo in so v farni cerkvi in na podružnicah nabavili nove zvonove. Zadnje leto so blagoslovili kar štiri nove zvonove pri podružnični cerkvi pri Božjem grobu. Prenovili so tudi župnišče, toda žalibog niso dolgo prebivali v lepem župnišču.

Božja previdnost ali usoda je tudi hotela, da so tik pred svojim odhodom pokopali g. župana von Metniza, česar nihče niti najmanj ni pričakoval pa je g. župan v najboljših letih umrl od kapí zadet tam daleč v tako dragi Nemčiji pri Monakovem in so ga potem prepeljali domov. Ljudje, ki so poznali pok. g. župana in mil. g. prošta, so posebno po ginljivem nagrobnem govoru premišljevali, kako čudna so včasih božja pota.

G. prošt so bili tako dobrega srca, da so vsakemu skušali pomagati in mu ustreči, razen če je šlo za kaj takega, kar so po ve-

sti in službeni dolžnosti morali odkloniti. Zato nam je bilo tako težko, ko smo zvedeli, da gredo od nas naprej. Zato so zvonovi v četrtek, 15. januarja tako žalostno zazvonili slovo svojemu gospodarju, ki jih je dal napraviti in ki so farane vedno tako veselo vabili k božji službi, ki so jo g. prošt. napravili tako lepo in privlačno in kjer so g. prošt tako mogočno zapeli. Marsikatero oko se je ob slovesu zasolžilo.

Mil. g. proštu se ob slovesu zahvalimo za vse duhovne in telesne dobrate, ki so nam jih tako sedem let delili in za vse vesele sončne žarke, s katerimi so obsevali našo župnijo in vso dekanijo. Želimo jim na novem službenem mestu veliko uspeha. Naj jim bo v tolažbo, da so tudi v novi župniji potrebni in prepričani smo, da bo težka žrtev ločitve od Pliberka poplačana z obilnim božjim blagoslovom.

BILČOVŠ

(Pijanost povzročila nesrečo)

V nedeljo zjutraj se je 32-letni posestniški sin Adolf Krušic iz Pugnada vračal s traktorjem domov, potem ko je večji del noči prebil po gostilnah.

Z njim sta bila na vozilu brat Pavle Krušic in elektromonter A. Boštjančič iz Brance vesi. Vozač je bil vinjen in je na ravni cesti pri Kajzarah, med Kotmaro vesjo in Bilčovsom, zavozil najprej v cestni kamen, pri čemer je izgubil oblast nad vozilom. To se je potem skotalilo 37 metrov v jarek. Oba sovozača sta še pravočasno odskočila, dočim je Adolf Krušic pri padcu zadobil težje poškodbe, tako da so ga morali v nezavestnem stanju prepeljati v nezgodno bolnico v Celovcu. Poškodbe niso življenjsko nevarne, kljub temu pa se ima le sreči zahvaliti, da se mu ni zgodilo kaj hujšega. Traktor je vozil brez vozniške izkaznice, ki mu je bila odvzeta zaradi neke prejšnje nesreče, pri kateri je bila ugotovljena njegova krivda.

Zdi se nam, da bi marsikatera nesreča izostala, ako bi oblasti bolj pazile na policijsko uro po gostilnah, ki so ponekod odprte kar celo noč in imajo mladi ljudje priložnost, da se upijanjajo.

Hoover Alfa-pralni stroji, šivalni stroji, kolesa raznih znamk in nadomestni deli, mlini, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji, najceneje pri

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

— Plačila tudi na ugodne obroke —

WEISSE WOCHEN

Nichts kann Sie mehr überzeugen, als das, was Sie selbst sehen. Vergleichen Sie PREIS und WARE in unseren Schaufenstern und Sie werden bei uns kaufen.

SAMONIG

KAUFHAUS

VILLACH

WINTERSCHLUSSVERKAUF

Nichts kann Sie mehr überzeugen, als das, was Sie selbst sehen. Vergleichen Sie PREIS und WARE in unseren Schaufenstern und Sie werden bei uns kaufen.

SAMONIG

KAUFHAUS

VILLACH

Ne zamudite velike zimske razprodaje

perila,
blaga
in volne

za moške, ženske in otroke

po zelo znižanih
in ugodnih cenah pri

L. Mañcer
Klagenfurt, Alter Platz 35

Evropsko gospodarstvo . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

do Sredozemskega morja na jugu je nastalo veliko polje ruševin.

Treba je bilo razbite prometne zveze obnoviti, zbombardirana mesta nanovo pozidati, porušene tovarne popraviti in opremiti z novimi stroji, od tankov razorana polja znova s plugi zorati, pognojiti in posejati. Za vse to pa je bilo treba dela in denarja, toda manjkalo je tisoč stvari, od hrane, obleke pa do surovin, strojev in prometnih sredstev, ki jih je bilo treba nekje kupiti. Evropa pa denarja ali kakega drugega blaga v zameno ni imela.

(Konec prihodnjic)

POLOVICNE CENE

Anoraks S 98.—
Domača volna S 6.50
Perlon nogavice S 13.50

INVENTURNA RAZPRODAJA

SATTLER

am Heuplatz
(TAM KJER STARI LEV STOJI)

PFAFF *Reparaturdienst*

SIVALNE IN PLETILNE STROJE

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

ŠTEDILNIKE, PEČI —

KMETIJSKE POTREBŠČINE —

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Našim gospodinjam

Kadar koljemo

Kadar koljemo imamo mesa, slanin, drobovine v izobilju. Najprej moramo uporabiti drobovino, ker se hitro pokvari. Po večjih gospodinjstvih imajo priprave in posode za konzerviranje mesa. Zelo dobro se drži meso tudi v patentnih kozarcih (REX itd.) Najbolj razširjen način shranjevanja mesa pa je še vedno prekajevanje in spuščanje toščice v mašč.

Če hočemo imeti dobro prekajeno meso, moramo najprej paziti, da bo meso pravilno nasoljeno. Pogosto dobi meso slabo barvo, smrdi ali razpada zato, ker ga vložimo v kadi še predno se je dodobra ohladilo. Predpogoj za dobro suho meso je, da sveže kose dobro shladimo.

Meso se počasi hladi. Nam se morda zdi, da je že hladno, mrzlo (zunaj je res), a v notranjosti je še zmeraj toplo, kljub temu da se je ohlajalo več ur. Nikdar ne smemo zložiti v škafe in nasoliti mesa tisti dan, ko koljemo. Gotovo bo meso ohlajeno, če smo obesili na mrzlem kraju, vsak kos posebej za 24 ur. Če imamo mrzel hram, meso lahko zdevamo na tla (spodaj sprostremo snažen papir). Vse osebe in

predmeti, ki pridejo v stiko z mesom, naj bodo do skrajnosti snažni.

Kad pred uporabo namočimo, da ne prepušča vode. Če smo v njej kisale prej re-po ali kapus, je ne smemo uporabljati. Nova kad iz dobovega lesa spremeni barvo mesa. Praktično je, če ima posoda v kateri razsoljujemo, čep in podstavek, kamor jo lahko postavimo. To zato, da laže od-takamo slanico.

Meso moramo ravno prav soliti. Premalo soljeno se pokvari. Če pa solimo preveč, zgubi značilni okus. Mlado meso solimo nekoliko manj, ker sicer pri kuhi razpada. Soliter dodajamo soli zato, da dobi lepo rdečo barvo. Če pa je solitra v razsolu preveč, naredi površino mesa trdo in sol ne more priti do notranjih plasti mesa. Celozastropitev lahko povzroča prevelike množine solitra.

Pravilna sestava dišav tudi odločilno vpliva na kakovost mesa. Za 50 kg mesa pripravimo takle razsol: 2,5 kg soli, 2 dkg solitra, 10 dkg sladkorja, 2 žlici debelo zdrobljenega popra, nekaj smolovih (brinjevih) jagod, nekaj stolčenih glavčic česna in nekaj listov lovorja. Polovico te mešanice porabimo za to, da vsak kos posebej temeljito obdrgnemo. Posebno pazljivo moramo postopati pri gnjati in plečetu (šun-

ki), ki ju moramo posebno ob kosti močno nasoliti.

Nasoljeno meso vlagamo prav na tesno v pripravljeno kad. Vmes natresemo brinjevih jagod, popra in česna. Drugo polovico solne mešanice kuhamo 1 uro. Na ½ kg soli vzamemo 3 do 4 litre vode. Po polnoma ohlajeno slanico polijemo po mesu. Meso mora pokriti. Vrh mesa položimo nekaj desk in jih obtežimo. Če solnica postane gostljata, jo moramo spustiti pri čepu in jo zamenjati s svežo.

Kad z mesom mora biti v mrzlem in temnem prostoru; najbolje je v hramu, kjer ne zmrzuje. Meso enkrat ali dvakrat preložimo, da se vsi kosi enakomerno presolijo. Največje kose pustimo na dnu in jih samo preobrnemo. Če imamo kose s kožo, naj leže na koži. Manjši kosi morajo biti v solnici 3 tedne, večji 4 tedne, gnjat, če je velika pa celo 6 do 8 tednov. Če meso ni dosti presoljeno, postane v notranjosti sivo, neokusno in se rado kvari.

Ko meso vzamemo iz slanice, ga za 24 ur obesimo na mrzel preprih, da se odteče in osuši. Ne smemo pa ga splakniti z vodo, ker potem se zmanjša trpežnost.

Velika zimska razprodaja do 14. II. 1959

MODROCI, z 20 kg afrikom polnjeni, 225.—
MODROCI, z vato podloženi, 270.—
PREŠITE ODEJE, Klotin, ročno delo, 112.50
BROKAT - PREŠITE ODEJE z dobro
vato polnjene 130×190 cm velike,
ročno delo, 162.—
Ia BROKAT - PREŠITE ODEJE,
velike, zgoraj brokat, spodaj klot,
s snežnobelo vato, 233.10
TUHENTI, 120×185 cm veliki, pol-
njeni z gosjim perjem, 233.10
BLAZINE, 120×185 cm velike, -
(China-Entenrumpf) 297.—
BLAZINE, 60×80 cm velike, Ia-inlet, 44.10
PERJE ZA BLAZINE 17.55
PERJE ZA TUHENTE, prima gosje
perje 58.50
FLANELASTE DEKE, 130×185 cm,
čista volna 77.40
NADALJE DOBITE PO ZNIZANIH CE-
NAH: Volnene veste, puloverje, moško, dam-
sko in otroško perilo, flanelaste srajce, vol-
nene nogavice, volnene sokne, rokavice. Na-
dalje posteljno perilo, brisače, blago za
zaves.

KRISCHKE & CO.

KLAGENFURT, 8-MAI-STRASSE 3 und
NEUER PLATZ 12

IN: Italien, Deutschland, Schweiz, Luxemburg, Holland, Belgien,
Schweden, Norwegen und in Österreich . . .
IN GANZ EUROPA

STEYR-FIAT 1100 R

der PREISWERTESTE und BELIEBTESTE Wagen der Mittelklasse

- 43 PS
- 4 Zylinder
- 4 Gänge
- 4 Türen
- 8 Liter/100 km
- über 120 km/h
- sicher

- ideale Beschleunigung
- elastisch
- höchster Fahrkomfort
- 5 Sitze (Schaumgummi)
- wirtschaftlich
- ideale Straßenlage
- Frischluft-Heizung

- bergfreudigst
- lebendig
- wertbeständig
- bequem
- Scheibenwaschanlage
- automatisch nachstellen-
de, übergroße Bremsen

- + überkomplette Ausstattung
- + Service und Ersatzteile in jedem größeren Ort Europas
- + Service-Fixpreise
- + einmalig günstiger Steyr-Werkskredit

Eine unverbindliche Besichtigung und Probefahrt
ÜBERZEUGT AUCH SIE!

THOMAS BOHRER

VERTRETUNG FÜR KÄRNTEN
KLAGENFURT • VILLACHER STRASSE 29

Radio aparati
Šivalni stroji
kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodno plačilo na obroke

Vsem odjemalcem in poslovnim prijateljem
se priporoča

Franz Orasch

Kleparski in mehanikarski mojster
Trgovina za motorna vozila
in avtomobilske gume

ŽELEZNA KAPLA 249
Telefon 221

Zastopstvo: Puch - Mecki, Sissi, H.M.W.-Moped

Sedaj imate priložnost pri INVENTURNI RAZPRODAJI: Kvalitetni čevlji po zelo znižanih cenah. **Schuhhaus GROHAR** Klagenfurt-Neuer Platz

Totaler Räumungsverkauf in Winterwaren:

WO?

IM STEFITZ-TEXTIL

KLAGENFURT, LIDMANSKYGASSE 27

Wäbe-Flanell, ab S 9.80
Kleider-Barchente ab S 9.80
Webe, 80 cm breit ab S 6.80

Webe, 140 cm breit, für Leintücher ab S 14.40
Handtuchstoff, blau, kariert, per Meter ab S 4.80
Geschirrtücher, 60×60 cm, besäumt, per Stück S 4.50
Frottierhandtücher, per Stück ab S 9.80

BETTWASCHE

Tuchentbezüge, bunt ab S 49.—
Polsterbezüge, bunt ab S 10.90
Deckenkappen, bunt, 130×185 cm S 64.—
Deckenkappen, weiß, 130×185 cm S 64.—

Flanelleintücher, 135×240 cm ab S 33.—
Flanell-Decken ab S 65.—
Resten, per kg ab S 20.—

VERGLEICHEN SIE UND DANN KAUFEN SIE

IM STEFITZ-TEXTIL

KLAGENFURT

LIDMANSKYGASSE 27

Beli tedni kot še nihali!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYR

Radlmayr pomaga štediti

BELJAK - VILLACH